

הלכות ציצית סימן יא

כ באר הגולה

ד משמעות נקרא
דעריבין זו וסראש
בהלכות ציצית בשם
ספרי ה' תרין סוף
פרק קמא דיוט'טוב
ט מנחות לט, מא, ופרוש הרא"ש והרמב"ם בפרק א מהלכות (תפלין) (ציצית)

סימן רעא גבי תפלין וספר-תורה: (ג) *וּצְרִיכִין (יד) שְׁזִינְהוּ, וְשִׁינְהוּ (ו) [3] שְׁזוּרִין (טו) *לְשֶׁמֶן: ג האם
נתפרקו מְשִׁזְרֵמֶן (טז) *וְנַעֲשׂוּ שֵׁשֶׁה-עָשָׂר, כְּשָׂרִים, *וְהוּא שְׁשִׁשְׁתֵּי בַשְּׁזוּר (יז) פְּרִי עֲנִיבָה: (הגה)
ולכתחלה (יח) טוב לקשר החוטין (ג) למשה, קְדַלְקֵמֶן בסערי' יד בסימן [זה] (כ"י בשם הרוקח): ד אַרְבֵּי הַחוּטִים

שערי השוכה

באר היטב

ה"ה בשמו, וגם לדבריו לא הו"ל להמג"א לכתב רק נוטה לבר, אך באמת המג"א
כון לפלגת הרשב"א הפוסל בחשו"ו וכמ"ש: [3] שזורין. עכ"ט. וכתב המח"ב
בשם מור וקציעה, שאם אינו מוצא אחרים והוא שעת הדחק, יכלו לסמך להכשיר.
וגם הג"צ וא"ר מלשירין בדיעבד. וכתב הבאר-עשוק סי' נא: מי עושה חוטי הציצית
שהם שמונה חוטין דקים בכל חוט, שהם ס"ד בכל קנה, אין מחזין בידו:

ובט"ז מ"ש: (3) שזורין לשמן. ואפילו בדיעבד פסול אם לא היו שזורין
לשמן, מ"א: (2) למטה. ובציצית של רבנו שלמה מולכו לא היו קשרים.
וכתב מ"א: וכן שמעתה, דהוי כמוסוף על הקשרים, ובפרט אם הם שזורים
מעשה עבה, דהניו בתחלה שזור ב' חוטין ואח"כ עשוי מעשה עבת מארבעה

באר הלקה

משנה ברורה

ולפי זה יש לנשב קצת הקשרא הגדולה ה"ל מבעל העטור, דאפשר דהוא מין
בנמשך זמן הרבה: * וצריכין שזינה. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו
שיקבלם לשנים, הכי מוכח מפתחת לשון הר"ן סוף פרק קמא דביצה, וכן מוכח
מלשון הגמרא ערוכין צו עמוד ב: ודלקא אדעמא דשקמא דגלימא עינינהו,
שפרושו 'כפלינהו', כדודע. ועין בט"ז בסערי' קמ"ג ב שפרש על הא דספרי:
תלמוד לומר פתיל תכלת, טווי ושוזר קעין פתילה (והוא מהגה"מ). ולכאורה
קשה על זה מיומא דף עב עמוד א בגמרא: פלמוד לומר פתיל פתילים, הרי כאן
ד, ועין שם בפרוש רש"י ותוספות שהוא על-ידי קציעה, ואם היה על-ידי כפילה
לשזירה לשנים אם-כ"ן היה שמונה חוטין; ואם על-ידי קציעה דסובר השזירה היטב
אפילו בלי הכפלת החוט גם-כן בכלל שזירה הוא, והוא דבר חדש. אקמ"ג מה
דמשמע בהראב"ד שם דהיה להם הגרסא בספרי: דילפינן תכלת ממשכן דהיה
שם שזירה, ניהא הכל, דהסמך פתילה לאו שזור הוא, ועל-כ"ל קנים לכל הפוסקים
די שיהיה שזור לשנים. ועין בארצות-התיים שהביא ד"ש אומרים דלמצינה מן
המבחר טוב שהיה כל חוט כפול לשמונה²⁰, ואולם באמת ממה אני על המהדרין
לקנות דוקא כפול לשמונה, שהוא על-כ"ל קנים רק למצוה מן המבחר לכל
עלמא, הלא יותר ראוי להם לכתחלה להדר על הציצית לידע אם הם טוויים
ושזורים לשמה כדון על-ידי ישראל, פי יש מקומות שסומכין לטווח ציצית על-
ידי גוי בצווי ישראל, וכי האי גונא קילות. ועין בסימן זה במשנה ברורה סערי'
קמ"ג טו וי. ונסתפקתי אם היו שזורים לשנים שלא לשמה ואחר-כך שזורים לשמונה
לשמה או להפך²¹, מי אולינן בתי שזירה בתרא או קמא, וצריך עיון: * לשמן.
עין במשנה ברורה, והוא מדברי הגר"א: אם-כ"ן משמע דהוא דבר-תורה. וכן
מצדו הפריימגדים דהוא דבר-תורה. והפ"ח והפחלת-צ"ב וקאלהי נכה מקלין
בדיעבד אף בלי שזירה, אף אין לסמך על זה, כי יבנו החולקין על זה, כי הפה
מהר"ן והנמוג"י וסוף והשלחן-ערוך ע"פ ג מוכח בהקדא דהשזירה מעכב, וכן
כתב העלת-תמיד בהקדא בסערי' ג, וכן מוכח מהסני' אדם ונתרן-התיים והשלחן
שלמה וארצות-התיים. ומה שקתב האלהי נכה לדחות ראית העלת-תמיד,
המענין בני"ו ובדברי הכות"ב יראה להקדא דהדיון עם העלת-תמיד, ע"ש; גם
כבר השיגו עליו הפריימגדים ככתב ראיות נכחות. אף מה שהוכיח הפריימגדים
מהלכות שסובר גם-כ"ן בהנחת-צ"ב, המענין בבית-יוסף ובכבוש יראה להפכו, כי
הדעה המסכמת כתב סתמא והתחזקה בשם יש אומרים, כדודע. ואם היו שזורין
אף שלא היו לשמן, יש לעין בדבר, דאף דמדברי העלת-תמיד והמגן-אברהם
והגר"א משמע דהוא לעפובא, וכן הסני' אדם והשלחן-שלמה העתיק את דברי
המגן-אברהם דהלכה, מפל מקום אפשר דיש לסמך בזה בשעת הדחק על
המקלין ה"ל לענין לשמה, וכן דרש"י התיים והארצות-התיים העתיקו את דברי

מסיע אין בו ממש: (ג) וצריכין. אחוטי ציצית דעלמא קאי ולא
אטוון עכ"ו"ם, (ד) דשם לא מהני להפוסלין אפלו אם שזון אחר-כך
ישאל לשמן: (יד) שזינה. הניו שיקבלם אחר השזירה לשנים
וישורם; (טו) ואם כפל כל חוט לשמונה וישורו גם-כן, לית לן כה.
וטעם להשזירה, דהנא בספרי: "ועשו להם ציצת", שומע אני יעשה
ציצית כמות שהוא? תלמוד לומר "ונתנו על ציצת הנפך פתיל"
תכלת", בטווי ושוזר (פרוש, קעין משכן דהוי שזור; אי נמי, דהסמך
פתילה היא שזורה); אין לי אלא תכלת, לכן מניין? אמרה תורה: תן
תכלת תן לכן, מה תכלת טווי ושוזר אף לכן טווי ושוזר. ועין בבאור
הלכה: (טו) לשמן. דמטויה ואילף (טו) הוא הכל בכלל עשייה
דקמא לן דצריך לשמה. וכתב המגן-אברהם דאף בדיעבד מעכב אם
לא היו שזורין לשמן, וכן משמע בבאור הגר"א: ויש מקלין בדיעבד
אף בלתי שזירה. ועין בבאור הלכה שבארנו דאין לסמך על זה, אף
אם השזירה היה סתמא יש להקל בדיעבד, כיון דהטויה היה לשמה,
וכל העושה על דעת הראשונה הוא עושה: ג (טז) ונעשו ששה
עשר. פרוש, שנתפרק כל השמונה חוטין. ולרובותא דרישא נקטה,
אבל הוא הדיון אם נתפרק שני חוטין ונעשו ארבעה גם-כן בעיני
שישפיר כדי עניבה, דאי לא הכי פסול, דהוי כמו שנתקרו לו שני
חוטין בציציותיו, דפסול אם לא דקדק בשעת עשייה שיהיה לעולם
ארבעה ראשים מצד אחד, ויבדלקמן בריש סימן יב: (יז) כדי
עניבה. ודאף-על-גב דיש פוסקין אם נסקו קלן אפלו נשפיר כדי
עניבה, כמ"ש סימן יב, מכל מקום השזירה סמכין אדעה ראשונה
דהלכתא ברתא, כמו שפסק ש"מ"א ופ"מ"ג, ע"י"ש. ודע עוד,
השלחן-ערוך מ"י דוקא בשזור כל חוט לשנים, אבל אם כפול
ושזור לארבעה או לשמונה, כמו שמצוי בזמננו, ונתפרקו לששה-
עשר, אפלו אם לא נשפיר כדי עניבה כשר, דהא על-כ"ל פנים נשאר
החוטין שזור לשנים. ולענין 'כל תוסף' עין בבאור הלכה: (יח) טוב
לקשר. ויש אומרים דאדרבה יותר טוב שלא לקשר²², ונכון להחמיר
אם הם שזורים יפה, הלא שכיח שיתפרקו²³, [ממ"א בס"ק כ"ג וממ"ג,

האלהי נכה ה"ל לענין לשמה, וכן בשערי-תשובה בשם מור וקציעה, וספריימגדים גם-כן מסתפק לענין לשמה, ע"ש. ודע עוד, דנראה לי פשוט, דאף לדעת
הפחמירין בשזירה לענין לשמה, הניו דוקא בפרוש ולא לשמן, אבל בסתמא, אם מי שטויה בעצמו שזון, יש לומר בזה דכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה,
אף דהוא שפי פצלות²²; ויראה לזה מהדברי התוספות בנכוח דף ב עמוד ב דבור המתחיל לא לשם וכי, דפרש"י דאין הגמרא לענין שמי עבודות, שחיטה וקבלה,
ואפילו הכי מטיח שם הגמרא דאף אם נימא דהסמך ונחים לאו לשמן הו עומדין אפלו הכי כשר התקבן אם חשב בשחיטה לשם פסח ובקבלה סתמא, מיהו דכל
העושה על דעת ראשונה הוא עושה; והכי נמי בענינו, אף דהסמך חוטין לאו לשם ציצית עשויון, היכא דטון מתחלה בפרוש לשמן, הו הני סמך שזירה גם-כן
לשמן. דהסמך ונתקם חד ענינא הוא, דהסמך נקא לן בגמרא דארבע עבודות צריכין להיות לשמן מקרא דארבע עבודות פסח²⁵, איהו כפול לשמן לשם פסח, והכא נמי
נקא לן מקרא ד'גדלים תעשה לך' לשם חובה, בין השויה בין השזירה, והכל הוא בכלל עשייה, כמו שקתב הגר"א. ונאף לפי מה שדחו התוספות שם פרוש זה
מפני דאביע לן שם בפסחים א' בעבודה אחת תנן וכו', על-כ"ל פנים לא דחו משהו דלא שך בזה 'כל העושה' וכו', רק משמעא אחרניא. ונאף דהמגן-אברהם כתב
'אם לא היו שזורים לשמן פסול, ולא כתב 'אם היו שזורים שלא לשמן, משמע דאף בסתם פסול — אפשר לראו בדוקא נקט; אי נמי, היכא דהשזירו לא היה
בעצמו הטויה, ולא שך בזה 'כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה', כמו שקתב בספר משנת-אברהם בסימן יט סערי' כג לענין תכיתת סת"ם: * ונעשו ששה
עשר. עין במשנה ברורה. ואם נתפרק לו חוט אחד לשנים ולא נשאר כדי עניבה, בודאי כשר; אף כדי שלא יעבר על כל תוסף²⁶ דלא ניתא לה בתוספות²⁷,
או שיחתך להמורה וישאר רק שמונה חוטין [פ"מ"ג בא"א סק"ג]. אם נסקס השזירה בחוט במקום הנקב אפשר דכשר²⁸, דהא באמת לא נסקס החוט באותו מקום, רק
השזירה קמ"ס: * והוא וכו' כדי עניבה. ובלאו הכי פסול. ונראה דאפלו אם ירצה אחר-כך לשזורם לא מהני, משום תעשה ולא מן העשוי, וכעין מה דסבירא לה

שער הציצין

(ד) בית-יוסף: (טו) תרמ"ב: (טז) הגר"א:

הַלְכוּת צִיצִית סִימָן יא

הַשְּׂמוּנָה * אֵין פְּחוֹת (ד) (ז) [ז] (יט) מַד' גּוֹדְלִים, יוֹנֵשׁ אוֹמְרִים י"ב גּוֹדְלִים, (כ) * יוֹכֵן נוֹהֲגִין. טוֹלְמַעְלָה אֵין לָהֶם (כא) שְׁעוֹר: (הגה ואם עָשָׂא אָרֶךְ יוֹתֵר מִדִּי * יְכוּל לְקַצְרוֹ, וְאֵין בְּנֵה מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֵשׂוֹי) (מַרְדֵּכִי בַח"ק). **אַחַד מִהַחוּטִים (כב) יִהְיֶה * יוֹתֵר (ס) אָרֶךְ, כְּדֵי שִׁיִּכְרֹךְ בּוֹ (כג) הַגְּדִיל (הַגְּדִיל הַיְנֹנִי הַחֶלֶק מִהַצִּיצִית שְׁאֵינוֹ אָרוּג):** (הגה וְשְׁעוֹר הַנוֹכַח יִהְיֶה בְּצִיצִית (כד) לְאַחַר שְׁנִקְשָׁר, מִלְכָּד מַה שֶּׁפָּנָה עַל קֶרֶן הַכְּנָר) (סִבְרַת ב"י: ז' (כה) **אֵין עוֹשִׂין הַצִּיצִיּוֹת מִהַצְּמֵר הַנֶּאֱחָז בְּקוֹצִים כְּשֶׁהֲצִאֵן רֹכְצִים בִּינֵיהֶם, וְלֹא מִהַנִּימִין הַנִּתְלָשִׁים מִתְּהַבְּמָה, וְלֹא מִשִּׁירֵי שְׂתֵי (כו) שֶׁהָאֹרֶג מְשִׁיר כְּסוֹף הַכְּנָר. וְהִשְׁעָם, מִשּׁוּם בּוֹי מַצְוָה: ו' * לֹא אֵם עֲשָׂאָם * מַצְמֵר גְּזוּל, פְּסוּלִים, דְּכֹתִיב 'עֲשׂוּ (כו) לָהֶם, מִשְׁלָהֶם:** (הגה

ז רבנו תם וסימני
ח הרא"ש ט שם
ב בקרו"י י הרא"ש
כ מנחות טב פה ט
ל סנה פה ט

בְּאֵר הַיֵּטָב

יפה דלא שכחי שיתפרקו: (ז) מארבע גודלים. ומודדים במקום רחב באמצע גודל, מרדכי ד"מ מ"א ע"ת: (ה) ארף. ג"ל דאם אחר אינו ארף כל' קף לרף בו הכל, יכרף בו קצת כריכות מחוט א' וקצת כריכות מהחוט השני, פי בזמן התכלת היו עושין קצת הכריכות מתכלת וקצת הכריכות מלפון, מ"א: (1) מצוה. ואפלו בדריעבד פסול, ט"ז. לכאורה קשה, דלפי"ז דהשעם הוא משום בווי מצוה לא מקשה הש"ס מידי מהא לבי"ה בסנה דף ט ע"א: ויש לישב ע"פ הנסחא של הגמרא שם: אלקא דבעינן טויה לשימה וכו', ומאובי לה משמאל, דלא כפרשי"ש שם, ע"ש ודו"ק. ויבין וירצן קשת הפוסקים למה

שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה

[ז] מדר' עבה"ט. ועין מג"א בשם בדק הבית שהוספות פרק התכלת נסתפקו בדבר. ועין בח"ש סימן לה ס"ק נד שיש לילך לחמרא. ועין בבית אפרים על טרפת הראה שיש שני פסקות בדבר, אם לשער במקום הקצר של האנגול או במקום הקצר של אנגול. וע"ש בקנטרס התשובות בארץ, עיין בהשובת מהר"ם בפנימוגי הלכות קננו, ויש נחפז דבמלחא דרבנן אפשר להקל במקום זה, וגי' בטלית שאינו של צמר ופשתים אלא של שאר מינים, שדעת כמה פוסקים שאין חביבן אלא מדרבנן, וכול לסמוך אינ"ש שאין שם י"ב אנגולים כשנמדד במקום הרחב, רק במקום הקצר או במקום הקצר, אם הוא שעת הדחק ואין לו אחרים, וכישרונו לא יאכזבם מאלו יתיר את אלו ויקשר הארכים שהם. וגם ג"מ בסנה על לענין המבאר לקמן שיער ש' שלא ירחיק הנקב מג' אנגולים.

בְּאֵר הַלְכָה

להט"ז לקמן בסוף סימן יב לענין קשייה, עין שם: * אין פחות וכו'. עין בלבוש שכתב דמן התורה אין שעור לארץ הציצית, רק שיהיה בו גדיל וענף, רק שחז"ל נתנו לנו שעור משום נוי ציצית, למר בארבע ולמר ביי"ב; כן באר האלהי רבה את דבריו. ועין בח"י אדם שמעוד לומר דעל-כ"ל פנים כדי עיניה הוא מן התורה, עין שם: * וכן נוהגין. עין במשנה ברורה כמה שפכתנו בשם הפריימגדים, מוכח מזה שהוא טובר דהשעור י"ב גודלין לדעה זו הוא לעכובא, וכן כתב בהדיא באות ה באשל-אברהם, וכן משמע לקמן בסימן יב סעיף א. ובבאר הגאון מהר"ם בנעט על הפרדכי בהלכות ציצית מסתפק בזה, עין שם; ובחננוף פרשת שלח משמע גם-כן קצת להקל בזה בדריעבד, וצריך עיון לדינא³⁶. * **יְכוּל לְקַצְרוֹ.** אפלו אם הענף היה קודם הקציצה הרבה יותר משני שלישים מן הגדיל, אף-על-פי"כן לא מקור' יד מן העשוי בפסול כיון דהוה רחב לעכובא בדריעבד³⁷, וכדאיא לקמן בסימן יד במשנה ברורה בשם הפוסקים. ארה"ח: * **יוֹתֵר אָרֶךְ.** ובדריעבד לכאורה אין להחמיר בזה אם לאחר כריכת התלוא ראשונה וקשירתו היה בו כשעור, דלא גרע זה משהיה נקטם או לגמרי זה החוט, דכשר לכלי עלמא, דהוא גרדמי הציצית, וכדלקמן בסימן יב ופי' זה, מה שכתב הרמ"א שיעור זה צריך להיות אחר שנקשר ורוצה לומר כל הקשורים, כדמשמע בבית-יוסף, הוא רק לכתחלה, דבדריעבד די אם רק לאחר קשיית התלוא הראשונה היה בהחוסין השעור י"ב גודלין, אף שנחמרו אחר-כך על-ידי שעור הקשירות לא גרע מגרדמיין, דקמא לן לקמן בסימן יב כסבא ראשונה. ועין בפריימגדים שהבאתי את דבריו במשנה ברורה בסעיף-יגטן כד, ומשמע מסתימת דבריו הפוך בדריעבד³⁸; ואפשר דסברתו, דכל זמן שהוא עוסק צדין לעשות שליש גדיל, אף דהוה רק לכתחלה, מקרי צדין שלא נגמרה המצוה, ולא נוכל להקרא עמה על הציצית שם גרדמיין, וגרע זה משאם היה עושה רק תלוא אחת ואחר-כך נקטע חוט אחד. וכדמות ראייה לזה מהא דאמרינן שבת קלג ע"א: כל זמן שהוא עוסק במילה בשבת, חוזר אפלו על ציצין שאין מעכבין; פרש, על ציצין המעכבין חוזר, על ציצין שאין מעכבין אין חוזר; ושם הלא הוא לענין להקל, וכל-שכן הכא לענין להחמיר. וצריך עיון למעשה. ודע עוד, דאם הוא ברךך ואין לו ציצית אחרות כי אם קצוות מי"ב גודלין, ויכול לסמוך על דעת המחבר דמקל בארבע גודלין שהשילם בכגד וילקשו; ובקשר לפי מה שכתב הלבוש דמן התורה אין שעור לארץ הציצית, ממילא אין עובר על מצוה נעשה דציצית בכל גווי; וכל-שכן להפוסקים דבמקום שאין נמצאים ציצית אין עובר על עשה דציצית. אף לענין כרבה יש להחמיר לפי מה דנוהגין כדעה שניה דצריך י"ב גודלין, כן מוכח מהפריימגדים אות ג במשפכות-זהב ובחודשי ר' ויקרא אינר בסוף סימן יב, עין שם. ועין מה שכתבתי לעיל בשם הגאון מהר"ם בנעט ז"ל: * **אֵם עֲשָׂאָם וכו'.** עין פריימגדים שכתב דהוה הדין אם גזל טלית והטיל בו ציצית משלו, נמי לא קים מצוה ציצית על-ידי לבישתו³⁹ (וממילא ברכתו הוא לכללה), דכסותף' כתיב בקרא⁴⁰. ועין מה שכתבנו במשנה ברורה סעיף-קטן כו לענין הקפת ציצית, והוא הדין לענין טלית: * **מַצְמֵר גְּזוּל.** נסתפקתי במי שגזל חוטי ציצית מחבור, ואמר שהשילם בכגדו שלם לו בכנסו או נטנס לו במקנה, אם מחזיב לחזר

עין שם: **ד' (יט) מַד' גּוֹדְלִים.** ומודדת הגודל בכל מקום (יז) הוא של אדם בינוני. ומודדין אותו בפרק העליון, (יח) במקום הרחב באמצע³⁹ [ועיין בשע"ת]. ועין במגן-אברהם ובש"ף רע"ב שהביאו בשם הרמב"ם דשעור גודל הוא כרחב ז' שעורות זו בצד זו בדחק, והן בארץ ב' שעורות ברוח: (כ) **יְכוּן נוֹהֲגִין.** וכן פסק הלבוש. ואם-כן לא יפה עושין המוכרין שמצמצמין במדת ארפון, וקרוב הדבר להיות כרבה לבשלה, פי אף דמן התורה די בכל-שהוא, מדרבנן בעינן שיהיה י"ב גודלין אחר הקשירה³⁹ מלבד מה שפנח על קרון הבגד³¹, ויש להזהירם על כך [פמ"ג]. ועין בבאר הלכה: **(כא) שְׁעוֹר.** ור"י יהיה (יט) נוהג לעשותו ארף יותר³², כדי שאם יפסק קצת גס-פן ישאר בו פשעוור³³: **(כב) יִהְיֶה וכו'.** ואם אחד (כ) אינו ארף כל-כף לרף בו הכל, יכרף בו קצת כריכות מחוט א' וקצת כריכות מחוט השני, פי בזמן התכלת היו עושין קצת כריכות מחוט א' וקצת כריכות מהחוט השני, כפי שכתב רמ"א אחר-כך 'הנינו החלק' וכו', רוצה לומר שמתחלה הוא חלק בלא גדיל ואריגה, ועל-ידי-זה החוט נעשה גדיל. יד-אפרים: **(כד) לְאַחַר שְׁנִקְשָׁר.** ומשום (כג) הקשירה שעושין בגדיל מתקצר, וכפי אצבע יתרה דהנינו י"ג גודלין מלבד מה שפנח על הבגד³⁵, (כג) ואפלו בדריעבד מעכב. והעולם מקלין בזה, וראוי למחות בנדם: **ה' (כה) אֵין עוֹשִׂין.** ואפלו בדריעבד פסול [ט"ז ופמ"ג]: **(כו) שֶׁהָאֹרֶג מְשִׁיר.** אין להקשות, דבלאו הכי יש פסול, דלא נטוה החוטין לשם ציצית? יש לומר דמקרי אפלו היכי דמתחלה טוה החוטין לשם ציצית ואחר-כך ארג מהם כגד, ואפלו הכי פסול משום בווי מצוה [ט"ז]. ובספר המאור כתב הטעם: משום דבעינן 'הפנך' מין כפוף, ואין מינים הללו ראויים לעשות מהם בגד, שהם פסלת הצמר ואין בגד נעשה ממכותן, עד כאן לשונו. ואם-כן כל מיני צמר שהם גרועין שאין בגד נעשה מהם, פסולים לציצית [מ"א]: **ו' (כו) לָהֶם מִשְׁלָהֶם.** נראה פשוט דהוה הדין אם לקח הציצית בהקפה והמוכר ציל

שְׁעֵרֵי הַצִּיצִין

(יח) ארצות-התיים, והוא ממנחות מא ע"ב בפסח של כל וכו'; (יח) פריימגדים במשפכות-זהב אות ה קמא לן להלכה, ע"ש: (יט) מגן-אברהם: (כ) מגן-אברהם: (כא) פריימגדים: (כב) מגן-אברהם: (כג) פריימגדים:

הַלְבוֹת צִיצִית סִימָן יֵא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יט]

שיש להימנע מזה, כיון שהראיה היא ממה שעשו כשהיה תכלת, ומשם אין ראייה אלא לשני חוטים, אמנם הערוך השלחן (סי"ב) כתב שמוטר לברוך אפילו כמה חוטים.

ומידת הגודל בכל מקום הוא של אדם בינוני. ומודדין אותו בספק העליון, במקום הרחב באמצעו⁽²⁹⁾.

[משנ"ב ס"ק כד]

ומשום הקשיחה שעושים בגדיל מתקצר, וכפי אצבע יתרה דהינו י"ג גודליו מלבד מה שפגח על הגדיל⁽³⁵⁾.

(29) ושיעור אגודל לפי מידות זמנינו, לדעת החזו"א שיעור אגודל הוא 2.4 ס"מ, ושיעור י"ב גודליו הוא 28.8 ס"מ. ובשיעורין של תורה (שיעורי המצוות אות ב) כתב ששיעורו הוא 30 ס"מ ולכל הפחות 29 ס"מ. ולפי שיעור הגר"ח נאה, שיעור אגודל הוא 2 ס"מ, ושיעור י"ב גודליו הוא 24 ס"מ. וכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' ג), שאף על פי שלכתחילה יש לנהוג בשיעור הגדול, על כל פנים כיון שיש מקילים לילך אחר שיעור הקטן, ושיעור י"ב גודליו כתב המשנ"ב להלן (ס"ק ב) שהוא מדרבנן, המיקל כשיעור הקטן אין מוניחים אותו.

[ביה"ל ד"ה וכן נוהגין]

יְצַרְיָה עֵינֵי לְדִינָא⁽³⁶⁾.

[משנ"ב ס"ק כ]

(36) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק ז), ששיעור י"ב גודליו אינו מעכב בדיעבד, ואינו אלא למצוה בעלמא.

מְדַרְבְּנָן עֵינֵי שְׂהֵיָה י"ב גודליו אחר הקשיחה⁽³⁰⁾ מלבד מה שפגח על קרן הגדיל⁽³¹⁾.

[ביה"ל ד"ה ימול לקצחו]

אִפְלוּ אִם הֶעֱנַף הֵיָה קֶדֶם הַקְּצִיצָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְׁנֵי שְׁלִישִׁים מִן הַגְּדִיל, אָף עַל־פִּי־כֵן לֹא מְקַרְיָה מִן הַעֲשׂוֹי בַּפְּסוּל, כִּינֵן דְּאֵין זֶה לְעַכּוּבָא בְּדִיעְבְּדוֹ⁽³⁷⁾.

(30) והנהגים לעשות שני נקבים לציציות בטלית קטן ונמצא חלק מהגדיל מונח על הבגד, כתבו הערך ש"י (ס"ד) והקצות השלחן (ס"ו ו' בדה"ש ס"ק מג) שגם הם צריכים לחשב את השיעור מתחילת הקשר הראשון. ואם הקרן מקופלת ומשום כך יש בחלק היוצא שיעור י"ב גודליו אבל אם היתה הכנף פשוטה לא היה בחלק היוצא י"ב גודליו, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק יד) שכשר, והוסיף, שאף על פי שכתב המג"א שם שלגבי שיעור תלית הציצית בבגד לא מתחשבים בשיעור הבגד לפי קיפולו, אלא לפי מצבו כשהוא פשוט, מ"מ לענין זה הולכים אחר קיפולו, מפני שמ"מ כעת הציציות יוצאת מהבגד כשיעור י"ב גודליו, ודי בכך.

(37) משמע שלכתחילה צריך שיהיה הענף שני שלישים, ולא יותר. והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק י), שמדקדוק לשון הרמב"ם (המובא ברמ"א להלן סי"ד) מבואר, שאפשר להוסיף על הענף, והאזהרה היא רק שלא יפחות הענף משני שלישים.

[ביה"ל ד"ה יותר ארן]

יְצִין בְּפִרְיִמְגֵידִים שֶׁהִבֵּאתִי אֶת דְּבָרֵי בְּמִשְׁנֵה בְּרִינָה בְּסִעְיָה קָטָן כּוֹ, וּמִשְׁמַע מִסְתִּימָת דְּבָרֵי הַפּוֹךְ דְּבָרֵי⁽³⁸⁾.

(31) ולענין סכך שכשר מדאורייתא ופסול מדרבנן, שקיימא לן שאם אין לו סכך אחר רשאי לסכך בו, כתב לקמן (סי' תרכט ס"ק ג) שיש אומרים שיכול אף לברך.

[משנ"ב ס"ק כא]

וְר"י הֵיָה נוֹהֵג לְעֲשׂוֹתוֹ אֲרָף יוֹתֵר⁽³²⁾, כְּדִי שְׂאֵם יִפְסַק קֶצֶת גַּם־כֵּן יִשְׁאָר בּוֹ פְּשֻׁעוֹרָתוֹ⁽³³⁾.

וְר"י הֵיָה נוֹהֵג לְעֲשׂוֹתוֹ אֲרָף יוֹתֵר⁽³²⁾, כְּדִי שְׂאֵם יִפְסַק קֶצֶת גַּם־כֵּן יִשְׁאָר בּוֹ פְּשֻׁעוֹרָתוֹ⁽³³⁾.

(38) והחזו"א (א"ח סי' ג ס"ק ג) כתב כהפמ"ג, שכיון שראוי החוט להיות גדיל או ענף, ברגע שעושהו גדיל מתברר שלא היה ענף מעולם, וגרע מגדרומין. והוסיף, שאף על פי שמדברי הביה"ל משמע שאם התכוון להניחו כגדיל ולאחר מכן נמלך ועשאו ענף, כשר החוט ונחשב גדרומין אף לדעת הפמ"ג, מ"מ לדינא נראה לא כך, אלא בכל אופן שהירבה חוליות נחשב כגדיל, ואין דינו כגדרומין. וראה מה שכתב בביה"ל לקמן (סי' יב ס"א ד"ה שמא) ובמה שכתבנו שם.

(32) ואם מאריך החוטים, כתב הרמ"א להלן (ס"ד) שיראה שליש יהיה גדיל ושני חלקים יהיו ענף. אולם לענין דיעבד, כתב במשנ"ב שם (ס"ק ט), שלכל הדעות אינו מעכב.

[ביה"ל ד"ה אם עשאים]

אִם גָּזַל טְלִית וְהִטִּיל בּוֹ צִיצִית מִשְׁלוֹ, נִמְי לֹא קָנִים מְצוֹת צִיצִית עַל־יְדֵי לְבִישְׁתּוֹ⁽³⁹⁾ וכו', ד'כְּסוּתָף' קְתִיב בְּקֶרְאָא⁽⁴⁰⁾.

(39) ואם שילם על הטלית לאחר שהטיל החוטים, כתב העמק ברכה (ציציות אות ז) שפשוט שאין צריך להתיר את החוטים ולהטילם שנית, ואינו דומה למי שגול חוטים ושילם עבורם לאחר שהטילם בבגדו שהסתפק בביה"ל להלן (ד"ה מצמו) אם צריך להתירם, כיון שדין 'כְּסוּתָף' אינו פסול בגוף המצוה, שהרי מותר לברך על טלית שאולה [וכמו שפסק במשנ"ב לקמן סי' יד ס"ק ט], ואין זה אלא תנאי בחיוב המצוה, ולפיכך אם הטיל בה ציצית אין הדבר נחשב כעשייה בפסול.

(33) משמע, שלולי טעמו של ר"י, אין הידור מצוה לעשות חוטים ארוכים. וכן כתב הטורי אבן (חיגה ז, א) שאין מצוה בדבר, ואין מקבלים על כך יותר שכר. ואף שלגבי נרות חנוכה העשויים משעוה כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרעב ס"ק ו') שיש הידור מצוה לעשותם ארוכים, ביאר הבית ברוך (כלל יא אות קטז) שיש לחלק בין נרות שגם ללא המצוה הם יותר יפים ויקרים כשהם ארוכים לבין ציציות שללא המצוה אין מעלה לאורכן.

[משנ"ב ס"ק כב]

(40) אמנם, לענין טלית שאולה שנלמד מפסוק זה שפטורה מציצית, כתב במשנ"ב לקמן (סי' יד ס"ק ט) שהמברך לא הפסיד.

הקצת קריכות מוחט השני⁽³⁴⁾.

(34) ולכרוך שלשה חוטים, כתב האפיקי מגינים (ס"ק ח) שנראה